

Učenje tujih jezikov na predšolski stopnji

Vsi starši želijo, da bi se njihov otrok razvil v zdravo osebnost, ki je v polnosti razvila svoje potenciale. Znanje tujih jezikov je nedvomno eno tistih področij, ki je v modernem svetu izredno cenjeno in iskano. Postavlja pa se vprašanje, kako kmalu lahko otroka začnemo poučevati drug jezik in kako bo to vplivalo na razvoj njegovega materinega jezika.

Učenje v zgodnjem otroštvu ne obremenjuje otrokovih možganov

Številne raziskave kažejo na to, da o naših sposobnostih odloča predvsem kvaliteta zgodnjega okolja; še zlasti tik pred rojstvom in tik po njem (Russel v Marjanovič – Umek, 1990: 12). Starši se ne smejo bati, da bi svojega otroka na ta način preobremenili, saj mladi otroški možgani vpijajo informacije bistveno hitreje in z manjšim naporom kot možgani odraslega, in v primeru, da pride do prenasičenosti avtomatično prenehajo sprejemati informacije. Da pa bi otroški možgani izkoristili ves svoj potencial, moramo otroku ponuditi dovolj spodbud in priložnosti za učenje. Zato nas ne sme skrbeti, da bi mu ponudili preveč, ampak, da bi mu ponudili premalo.

Raziskave, ki so jih opravili v šoli, v kateri so poučevali tri- do pet-letne dečke in deklice, so pokazale, da učenje več tujih jezikov ne zmede otrok, niti ne preobremenjuje otrok in njihovega razuma, ker jih otrok ne razločuje in zato ne opazi razlik med njimi.

Štiriletniki so že sposobni učenja tujega jezika

Nova šolska zakonodaja predvideva začetek učenja tujega jezika v 9 letu starosti (4. razred osnovne šole). Raziskave pa kažejo, da je zgodnje otroštvo zelo pomembno za učenje tujega jezika in da ima otrok sposobnosti, ki so potrebne za učenje tujega jezika razvite že mnogo pred 9. letom. M. Kordaš je ugotovila, da je najboljša doba za začetek neprekinjenega učenja tujega jezika med 4. in 8. letom, najintenzivnejši napredek pa lahko pričakujemo v 8., 9., in 10. letu starosti.

Razlogi, ki govorijo temu v prid so fiziološki, psihološki, pedagoški, jezikovni in kulturni. Med njimi ni točno ločenih meja, ampak izhajajo drug iz drugega in so med seboj povezani.

Prožnost in učljivost možgan in govornega aparata z leti upadata

Ob rojstvu so govorni predeli možganske skorje še nerazviti in še ne delujejo. Obstaja pa doba, ko so ti predeli še posebno plastični in sprejemljivi za učenje jezikov. To je doba pred desetim letom starosti. Otrok je v tem času izrazito sposoben naučiti se več tujih jezikov z enako lahkoto kot enega samega. Kasneje, ko se razvije sposobnost sklepanja in abstraktnega mišljenja, ta prvotna sposobnost v precejšnji meri odpade.

Izredna prilagodljivost in prožnost pa se kaže tudi v razvoju govornih organov. Ta je največja v prvem desetletju otrokovega življenja, ko otrok proizvaja vsakovrstne glasove iz samega veselja do poskušanja. V tem obdobju ima otrok skoraj neomejene fonetske zmožnosti. Pridobi si določeno vrsto "govornih navad", katerim lahko vse življenje brez kakršnegakoli tujega naglasa dodaja nove besede svojemu besednemu zakladu materinega jezika. Ko se govorni aparat dokončno izoblikuje, otrok to sposobnost izgubi. Zato pri otrocih, ki se tujega jezika začnejo učiti šele po 10. letu starosti ves čas opazamo vpliv materinega jezika, saj govorijo z naglasom materinščine. (Fistrovič – Kordaš, 1962 : 13).

V najzgodnejšem obdobju moramo zato poskrbeti, da se otrokov govorni aparat optimalno razvije in tako zagotoviti, da bo otrok tudi kasneje z lahkoto usvajal nove jezike.

Naravno radovednost otrok poteši z učenjem

Otroci imajo zelo močno potrebo po govorjenju in ta je najmočneje izražena ravno pri štiriletnikih. Jezika ne dojemajo kot učenje, zanje je to sredstvo s katerim se lahko izživljajo in razvijajo svoje govorne sposobnosti. Njegovo navdušenje nad izražanjem in novimi besedami zato lahko izrabimo za začetek učenja novega jezika.

Naši najmlajši učenje dojemajo kot pot k spoznavanju življenja in svoje okolice. Učenja kot takega se ne zavedajo, zanje je to le sredstvo, da dosežejo to kar želijo in potešijo svojo radovednost. Otrok se ne zaveda, da se uči jezika in to tudi ni njegov cilj. Zato otroku v najzgodnejši stopnji poučevanja jezik ponudimo kot način za doseganje uspehov pri igri, spoznavanje življenja in poimenovanje drugih stvari v tujem jeziku.

Otrok se ne sprašuje o pomenu besed

Obenem imajo mali otroci še eno izredno sposobnost. V tujem okolju se bistveno hitreje znajdejo kot odrasli in se tudi z lahkoto vživijo. Tujega jezika se naučijo intuitivno, ne da bi se spraševali o pomenu besed. Pet- ali šest letni otroci, se ne ustavljajo ob besedah, ki jih ne razumejo, temveč iz znanih besed poskušajo razumeti pomen. Tako se naučijo tudi razmišljati v tujem jeziku in na ta način izredno hitro usvajajo nov jezik. Starejši otroci pa se že sprašujejo o pomenu posameznih besed in tako niso več sposobni intuitivnega učenja jezika.

Tudi otroška spontanost je eden od dejavnikov, ki so delujejo v prid otrokovemu hitremu napredovanju. Nimajo zadržkov, ki bi jih ovirali pri posnemanju učitelja in ponavljanju besed ter stavkov. Ne sprašujejo se o smislu posameznih aktivnosti. Kar se pubertetniku zdi smešno, je malemu otroku povsem naravno, zato se bo z veseljem učil novih besed.

Učenje tujega jezika v otroški dobi ne ovira učenja materinščine in otrokovega umskega razvoja

Mnogo pedagogov nasprotuje zgodnjemu začetku učenja tujega jezika in zagotavlja, da tako učenje zmanjšuje otrokovo sposobnost učenja materinščine in povzroča psihične motnje. Vendar pa strah, da bi tuj jezik oviral nadaljnje pridobivanje materinščine v zgodnjih šolskih letih, sloni na napačnem pojmovanju pisanega in govornega jezika. Branje in pisanje se ne zahteva, dokler se otroci ne naučijo pisati in brati v materinščini.

Če se otroci učijo tujega jezika v pravih okoliščinah in na pravi način, jim to ne povzroča nobenih težav in to ne ovira njihovega umskega razvoja.

Pozitiven vpliv na učenje drugih predmetov

Če ima otrok v šoli težave, kaže pa jezikovne sposobnosti, je zelo priporočljivo, da se tujega jezika začne učiti čim bolj zgodaj. Uspeh, ki ga doseže na tem področju, pozitivno vpliva na dvig otrokove samozavesti in s tem na boljše rezultate tudi na drugih področjih. Takemu otroku učenje tujega jezika na eni strani koristi kot pobuda, na drugi strani pa služi kot dopolnilo njegovemu učenju. Otroku naj se ponudi prilika za učenje tujih jezikov. Začnejo naj se učiti čimprej, toda ne s formalnim učenjem, pač pa z maksimalno uporabo jezika v naravnih situacijah.

Otrok se ne uči jezikov, ampak govora

Zgodnji začetek nam nudi možnost za dovolj dolgo dobo učenja. Ker pa jezik tudi ni sam sebi namen, ampak sredstvo za občevanje, za izražanje in izmenjavo misli, ga je treba tako tudi uporabljati. To pa je mnogo lažje, če začnemo v predšolskem obdobju. Otrok spozna, da se v tujem jeziku lahko sporazumeva z vrstniki iz tujine in jezika ne dojemata kot skupek slovničnih pravil.

Učenje jezika v zgodnji otroški dobi pomeni pridobivanje glasov, ritma, intonacije in naglasa.

“Mali otroci dojemajo drugi jezik tako hitro in s tako lahkoto, ker se hkrati še vedno učijo svoj prvi jezik. Navdušeni so nad svojim besednim zakladom in ga želijo povečati. Sami spoznavajo, da je jezik ključ za mnoga vrata in učenje dveh besed za isti predmet ni nobena težava,” ugotavlja Kordaševa. (Fistrovič – Kordaš, 1962: 23).

Jezik je novo doživetje za otroka

Učenje tujega jezika je za otroka od vsega začetka novo doživetje. Tuj jezik obogati njegova osebna izkustva. Nadaljevanje učenja jezika širi otrokovo obzorje, ker spoznava novo sredstvo za občevanje z ljudmi in nove miselne vzorce, ki so lastni samo temu jeziku. Z desetim letom so v jeziku že toliko podkovani, da spoznavajo vrednote tujega jezika. Če pa se s tem letom tuj jezik šele začenjajo učiti; potem jezika v tej obliki ne doživijo in se ga ne učijo spontano, ampak tako kot vse ostale predmete, s slovničnimi pravili in drugimi neprijetnostmi.

Poleg tega pa je jezik nedvomno tudi sredstvo za razširjanje splošne kulturne razgledanosti. Če se otrok že zgodaj nauči tujega jezika, je to v adolescenci neprecenljivo sredstvo za razširjanje splošne kulturne razgledanosti.

Otrok je v svoji najzgodnejši dobi izredno dojemljiv in prilagodljiv, upoštevati pa moramo tudi to, da je zaradi tega tudi ranljiv. Pri poučevanju moramo biti zato zelo pozorni, da podajanje snovi poskušamo prilagoditi osebnosti otroka in ga hkrati tudi ustrezno motivirati. Pri tem je izrednega pomena pedagoška podkovanost učitelja in primernost gradiva, ki mora biti prilagojeno otrokovi razvojni stopnji. Naravno vedoželjnost otroka moramo spodbujati in v njem vzbuditi zanimanje za tuji jezik.

Povzeto po:

Gasser, B. 2001. *Zgodnje poučevanje tujega jezika na predšolski stopnji*. Diplomsko delo. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.

Viri:

Fistrovič, K. in **Kordaš, M.** 1962. *Tuji jeziki za otroke*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.

Marjanovič - Umek, L. 1990. *Mišljenje in govor predšolskega otroka*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.

